

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 7

בס"ד, כ"ד במרחשוון תש"ע.

מנהג המדינה בבניין הכותל בין שותפין

א. פתיחה

בלימוד אתמול עמדנו על היסודות של מנהג המדינה במשניות בבא מציעא, ועלו שני כיווני הסבר באשר למנהג המדינה במשנה בבא בתרא בזיקה לפרשנויות השונות של המשנה – מנהג המדינה כבסיס להסכמה ביניהם לבנות כותל או בניית כותל מכוח הלכה, ומנהג המדינה מובאת בהקשר של מגע בין בעלי הלכה ואנשי מקצוע.

בלימוד היום ומחר נעמיק את הבנתנו את מנהג המדינה בבניית הכותל מתוך עיון בכמה דיונים חשובים בראשונים.

במהלך הלימוד תנו את הדעת לשיטות השונות בשאלות השונות, ללכידות הפנימית של כל ראשון, לתפיסה שלו את מקום מנהג המדינה בדין המשנה. לבסוף, תנו את הדעת לשאלה של מהוה היסוד האלוקי בהלכה של המשנה הקשורה למנהג מדינה.

ב. ראשונים מומלצים לעיון

1. ב. תד"ה בגויל.
2. עליות דרבנו יונה ב. ד"ה מתניתין השותפין (עיר חדשה), ד"ה מקום שנהגו לבנות, תחילת ד"ה בגויל.
3. חידושי הרמב"ן ב. ד"ה מתני' מקום שנהגו.
4. חידושי הרשב"א ב. ד"ה מקום שנהגו, ד"ה הכל כמנהג המדינה, ד"ה בלבנים, ד"ה ואיכא מרבנותא.
5. תקציר של עיקרי השיטות – רא"ש סימן א, תחלת סימן ה ובהגהות אשרי.
6. נימוקי יוסף, א. ברב אלפס, ד"ה הכל כמנהג המדינה (הראשון).
7. רמב"ם הלכות שכנים פ"ב הל' טו-יח, פ"ה ה"א.
8. שו"ע חו"מ סימן קנז ס"ד, ובביאור הגר"א ס"ק יז.
9. להרחבה - אור זרוע, פסקי בבא בתרא ד. ד"ה הכל לאיתווי מאי.